

ŞİİR DİLİYLE ATASÖZLERİ

Rıfkı Kaymaz
rifkikaymaz@hotmail.com
www.kalem.biz

Dörtlüklerde geçen atasözlerimiz:

- “Ağaca dayanma kurur, insana dayanma ölürl.”
- “Ağaran baş, ağlayan göz gizlenmez.”
- “Ağlatırsa Mevla’m yine güldürür.”
- “Akıl yaşıta değil başdadır.”
- “Allah’tan gelene kul da razi.”
- “Anlayana sivrisinek saz gelir.”
- “Ar insana, yar civana yakışır.”
- “Ar insana, bar hayvana yakışır.”
- “Arı bal alacak çiçeği bilir.”
- “Az sadaka, çok belayı def eder.”
- “Azı beğenmeyen çoğu bulamaz.”
- “Bakarsan bağ bakmazsan dağ olur.”
- “Baş gidince ayak payidar olmaz”,
- “Balık baştan kokar.”
- “Bir ağaçta gül de biter, diken de.”
- “Bir bilsen yine bir bilene danış.”
- “Bir elin nesi var, iki elin sesi var.”
- “Büyük lokma ye de, büyük söyleme,”
- “Cami kapısını bilmez, sofuluk taslar.”
- “Çoğu zarar, azı karar.”
- “Çok söyleyen çok yanılır.”
- “Çürük merdivenle dama çıkışılmaz.”
- “Damlaya damlaya göl olur.”
- “Dilin cirmi küçük, cürmü büyüktür.”
- “Doğruda aç, eğride tok bulunmaz.”
- “Ekmek bile çiğnenmeden yutulmaz.
- “Ele verir talkını, kendi yutar salkımı.”
- “Gençlikte taş taşı, kocalıkta ye aşı.”
- “Gidip te gelmemek var, gelip te görmemek var.”
- “Götüremeyeceğin yükün altına girme!”
- “Gözü aç olanın karnı tok olmaz.”
- “Gülme komşuna gelir başına.”
- “Gülü seven dikenine katlanır.”
- “Hatasız kul olmaz.”

“Hayır söyle, hayır gelsin başına,”
“Her ağaca dayanılmaz.”
“Herkes ne ederse kendine eder.”
“İki kaptan bir gemiyi batırır.”
“İnsan beşer, bazen şaşar!”
“İnsanı yaşatan umuttur.”
“İnsanın gözünü toprak doyurur.”
“İşleyen demir ışıldar,”
“İşleyen demir paslanmaz.”
“İyi günün dostu çok olur”
“Kendinden büyüğe el kaldırma”
“Köpekle oturan, pireyle kalkar.”
“Meyveli ağacı taşlarlar.”
“Tek kanatla kuş uçmaz.”
“Tok açın hâlini bilemez.”
“Vakitsiz açan gül, çabuk solar.”
“Yalancıda vefa olmaz, ne de ar.
Yalancının, yalanın, Ne semtine uğra, ne yanına var.”
“Yalancının evi yanmış, kimse inanmamış.”
“Yan yatan tembele bir şey dayanmaz.”
“Yaş kesen baş keser.”
“Yazın gölge hoş, kışın çuval boş!”
“Yırtıcı kuşun ömrü az olur.”
“Zalimin ettiği yanında kalmaz.”
“Zaman her yarayı tedavi eder.”

ACELE İŞ

Deve ağır gider, çok yol alırmış.
Acele yürüyen, yolda kalırılmış.
Acelede hayır olmazmış, çünkü:
“Acele işe şeytan karışır”miş.
Rıfkı Kaymaz

AÇIN HALİ

Aç insanlara derman olasın,
Derdine ortak ol, dua alasın,
“Tok açın hâlini bilemez.”miş, sen,
Hâlini anla ki derman bulasın.
Rıfkı Kaymaz

AĞACA DAYANMA I

Kendine güven ki, hep bütün işler,
Senin gayretinle büyür, genişler,
Unutma: “Ağaca dayanma kurur,
insana dayanma ölürl” demişler.
Rıfkı Kaymaz

AĞACA DAYANMA II

Dosttan sana zarar gelmez, demişler.
Her insana güvenilmez demişler.
Herkesi dost sanıp, ona sarılma!
“Her ağaca dayanılmaz.” demişler.
Rıfkı Kaymaz

AĞLATIRSA MEVLA’M

Derdine dert katıp, dertlerle dolma,
Bu da geçer deyip, sararıp solma,
“Ağlatırsa Mevla’m yine güldürür”
Hayata küserek bitip mahvolma.
Rıfkı Kaymaz

ALLAH’TAN GELENE

Once tedbir, sonra tevekkül eyle,
Ya sonra! Sabredip hep hayır söyle.
“Allah’tan gelene kul da razi.”dır.
Kadere imanın gereği böyle.
Rıfkı Kaymaz

ANLAYANA

Ömür geçer, bahar gider, güz gelir.
Bir dert biter, arkasından düz gelir.
Anlamazsa davul zurna elbet az,
“Anlayana sivrisinek saz gelir.”
Rıfkı Kaymaz

AZ SADAKA

Fakire el uzat, derdini gider,
O zaman sıkıntın ve derdin biter.
Atalar sözüne kulak ver, dinle:
“Az sadaka, çok belayı def eder.”
Rıfkı Kaymaz

BAKARSAN

Yaptığına önem ver, özen gösterip ona,
Başarmak, mutlu olmak, elbette bağlı sana.
Derler ki: ”Bakarsan bağ bakmazsan dağ olur.” muş,
Ecdadına kulak ver, işine sarılsana!
Rıfkı Kaymaz

BAL ALINACAK ÇİÇEK

Akıllı: doğruya, gerçeği bilir.
Akıllı davranışır, sever, sevılır...
Dereyi, tepeyi, dağı dolaşan,
“Arı bal alacak çiçeği bilir.”
Rıfkı Kaymaz

BAŞ/AYAK

“Ayak başa bakar” demiş atalar,
Ayağı baş yakar demiş atalar,
“Baş gidince ayak payidar olmaz”
“Balık baştan kokar” demiş atalar.
Rıfkı Kaymaz

BİR BİLSEN YİNE DE

Ne kadar bilsen de sen yine danış.
Yoldasın... gidene, gelene danış.
Sor, öğren, ara-bul, “keşke!” deme,
“Bir bilsen yine bir bilene danış.”
Rıfkı Kaymaz

BİR ELİN NESİ VAR

Birliğin her zaman; gücü, sesi var,
İnsanlar birlikte bu sesi duyar.
“Bir elin nesi var” demiş atalar,
Eklemişler: “İki elin sesi var.”
Rıfkı Kaymaz

BÜYÜK LOKMA

Sözüne dikkat et, edebi takın,
Ecdat der ki; büyük lafi bırakın,
“Büyük lokma ye de, büyük söyleme”
Büyüklük taslama, kibirden sakın.
Rıfkı Kaymaz

CAMİ KAPISINI BİLMEZ

Yalancıdır, doğruluktan dem vurur,
Cehalette önde, ilmi savunur.
“Cami kapısını bilmez” velakin,
Hem “sofuluk taslar” fetva uydurur.
Rıfkı Kaymaz

ÇALIŞAN KAZANIR

Çalışan kazanır, her yerde her an,
Çalış, didin, uğraş, çabala, davranış,
Derler ki: “İşleyen demir işildar.”
Çalışmakla olur başarı, inan.
Rıfkı Kaymaz

ÇOK SÖYLEYEN

Sakın ha boş söze sarılmayasın.
“Geveze” namıyla anılmayasın.
“Çok söyleyen çok yanılır.” demişler,
Yerinde konuş ki yanlışmayasın.
Rıfkı Kaymaz

ÇÜRÜK MERDİVEN

Sert tahtaya paslı çivi çakılmaz,
Islak odun kolay kolay yakılmaz,
Kemalat olur mu kem alat ile?
“Çürük merdivenle dama çıkışılmaz.”
Rıfkı Kaymaz

DAMLAYA DAMLAYA

Küçük bir tohum, bir gün dal olur.
Yol yürüne, yol yürüne yol olur.
Hiçbir an savurgan davranış sakın,
“Damlaya damlaya bir gün göl olur.”
Rıfkı Kaymaz

DERLER

Bülbülün yanında gül olur derler,
Sonbahar gelince kül olur derler,
Küçük damlalar birikir bir bir,
“Damlaya damlaya göl olur” derler.
Rıfkı Kaymaz

DOĞRU OL!

Dokuz köyden kovulsan da doğru ol!
Eğri olma, dövülsen de doğru ol!
“Doğruda aç, eğride tok bulunmaz”
Kırılsan da, dökülsen de doğru ol!
Rıfkı Kaymaz

EMEK/YEMEK

Çile çekilmeden dertler atılmaz.
Bedelsiz mal, alınmaz ve satılmaz.
Emek verilmeden yemek olur mu?
“Ekmek bile çiğnenmeden yutulmaz.
Rıfkı Kaymaz

EL KALDIRMA

Sev küçüğü dostum, sevgin incelsin,
Sevgiyle, saygıyla duygun yüksel sin.
“Kendinden büyüğe el kaldırma!” hiç,
Saygı duy, olgunlaş, ruhun yükselsin.
Rıfkı Kaymaz

GENÇLİKTE TAŞ TAŞI

Çalışmak hayatta her işin başı,
Yaşamanın, mutluluğun yoldası,
“Gençlikte taş taşı” ki günler geçer,
İhtiyarken “Kocalıkta ye aşı.”
Rıfkı Kaymaz

GİDİP TE GELMEMEK...

Hayat bu, neler olur: “Gün doğmadan ne doğar.”
Herkes bilir yokuşun, elbette inişi var.
Ne çıkar önumüze: Hayat, ölüm, ayrılık...
“Gidip te gelmemek var, gelip te görmemek var.”
Rıfkı Kaymaz

GİZLENMEZ

Duman tüter, ateşte köz gizlenmez.
Gerçekleri yansıtın söz gizlenmez.
Ne kadar saklanmak istense de bil:
“Ağaran baş, ağlayan göz gizlenmez.”
Rıfkı Kaymaz

GÜLÜ SEVEN

Güleyüzle sözler, diller tatlanır.
Güller açar, sevgi büyür katlanır.
Gülistanda gül de olur, diken de,
“Gülü seven dikenine katlanır.”
Rıfkı Kaymaz

GÜLME KOMŞUNA

Kimseyi kınama durup kendine bir bak!
Kınarsan seni de kınarlar mutlak.
Ve “Gülme komşuna gelir başına.”
Kınamak çok çirkin bir huy muhakkak.
Rıfkı Kaymaz

HAYAT

Gece gündüz, biri kara biri ak,
İyi kötü, yanlış doğru, kara ak,
“Bir ağaçta gül de biter diken de.”
Hayat akar; hayır ve şer olarak.
Rıfkı Kaymaz

HAYIR SÖYLE

Her şeyde hayır var, unutma bunu,
Hayatın hayr üzere kurulduğunu.
“Hayır söyle, hayır gelsin başına”
Her şeyin başının hayr olduğunu.
Rıfkı Kaymaz

HER AĞACA DAYANMA

Dosttan sana zarar gelmez demişler,
Her insana güvenilmez demişler,
Herkesi dost sanıp, ona sarılma,
“Her ağaca dayanılmaz” demişler.
Rıfkı Kaymaz

İKİ KAPTAN

Yetkisiz yönetim olmaz, aşıkâr...
Yetki karışırsa kargaşa çıkar.
“İki kaptan bir gemiyi batırır.”
Biri kurar, yapar, diğeri yıkar.
Rıfkı Kaymaz

İNSAN

İnsan, doğar, büyür, yaşar,
Düser, kalkar, dağlar aşar.
Günahıyla sevabıyla,
“İnsan beşer, bazen şaşar!”
Rıfkı Kaymaz

İNSANI YAŞATAN

Ruhunu her zaman umutla doldur.
Duygunu yaşatan umutla doldur.
“İnsanı yaşatan umuttur.” derler,
Umut, mutluluğa götüren yoldur.
Rıfkı Kaymaz

İŞİN SONU

İsabetli karar ver, başarıyı ararsan,
Elbette kazanırsın, yarını hesaplarsan.
“Götüremeyeceğin yükün altına girme!”
İşin sonunu düşün, unutma ne yaparsan!
Rıfkı Kaymaz

İŞLEYEN DEMİR

Çalışan kazanır, perişan olmaz.
Bir ömür boyunca; çalış, oku, yaz!
Tembellik yakışmaz insanoğluna,
Derler ki: “İşleyen demir paslanmaz.”
Rıfkı Kaymaz

İYİ GÜN DOSTU

Dert insana büyük yük olur dostum,
Dertler gerçek dostla yok olur dostum,
Zor gününde belli olur gerçek dost,
“İyi günün dostu çok olur.” dostum.

Rıfkı Kaymaz

KANAAT

Az da olsa kismetine razı ol!
Kanaat et, şükredici bir kuş ol!
“Azı beğenmeyen çoğu bulamaz.”
Bil ki yoktur kanaattan başka yol.
Rıfkı Kaymaz

KENDİNE EDER

Gölgen nere gitsen yanında gider,
Ne eksen toprağa yine o biter,
Ne yapsan yanına kâr kalır sanma,
“Herkes ne ederse kendine eder.”
Rıfkı Kaymaz

KÖPEKLE OTURAN

Pislikten uzak dur, sana bulaşır,
Kirliye yaklaşma, sana kir taşır.
“Köpekle oturan, pireyle kalkar”
Hem köpeğe hem pireye alışır.
Rıfkı Kaymaz

KUSURSUZ DOST

Atalar: “Dimensiz gül olmaz.” demiş,
Unutma: “Hatasız kul olmaz.” demiş.
Eksiksiz, kusursuz insan arayan,
Bir arkadaş, bir dost bulamaz, demiş.
Rıfkı Kaymaz

MEYVELİ AĞAÇ

İş yaparsan sözü çoktur herkesin,
Elalem bu, ne söylerse söylesin.
“Meyveli ağacı taşlarlar.” elbet,
Meyvesiz ağacı kimler neylesin?
Rıfkı Kaymaz

ORTA YOL

Her şeyin çokluğu zarar getirir.
“Çoğu zarar, azı karar” demişler.
Ne ifrat, ne tefrit, ille orta yol,
İnsana her zaman yarar demişler.
Rıfkı Kaymaz

SÖZ

Sözüne dikkat et, Söz, baş yitirir.”
Güzel konuş, bil ki, “Söz iş bitiri.”
“Dilin cirmi küçük, cürmü büyktür.”
Kavgayı başlatır, savaş bitirir.
Rıfkı Kaymaz

TALKIN/SALKIM

Her zaman ahkam keser, eleştirir, söylenenir...
Dediğini yapmaz o, ama her şeyi bilir (!)
Herkesе yol gösterir, “Ele verir talkını,
Kendi yutar salkımı.” Böylesine ne denir!
Rıfkı Kaymaz

TEK KANATLA

El ele verince, yollar aşılır,
Dostlarla birlikte seller aşılır,
Elbette ki: “Tek kanatla kuş uçmaz.”
Çift kanatla tüm engeller aşılır.
Rıfkı Kaymaz

TEMBELE

Tembel mi, bütün gün uyur uyanmaz,
Zaman geçiyormuş, üzülmez, yanmaz.
Çalışmaz, üretmez, üsenir her an,
“Yan yatan tembele bir şey dayanmaz.”
Rıfkı Kaymaz

TOPRAK DOYURUR

Deve boynuz arar, kulaktan olur.
Tamahkâr davranışır, sıkıntı bulur.
“Gözü aç olanın karnı tok olmaz.”
“İnsanın gözünü toprak doyurur.”
Rıfkı Kaymaz

TÜKENİR

Sabret dostum, günler geçer, dert erir.
Sabra sarıl, “sabır şifadır” denir.
“Zaman her yarayı tedavi eder.”
Zaman geçer, sıkıntılar tükenir.
Rıfkı Kaymaz

VAKİTSİZ AÇAN GÜL

Her şeyin bir vakti, saati varmış.
Her çiçek zamanla açar, solarmış.
Her iş zamanında doğru, güzeldir.
“Vakitsiz açan gül, çabuk solar”miş.
Rıfkı Kaymaz

YAKIŞIR

“Ar insana, yar civana yakışır.”
“Ar insana, bar hayvana yakışır.”
Aslana post, öküze gem, ata nal...
Gönüle dost, dosta gönül yakışır.
Rıfkı Kaymaz

YALANCININ EVİ

Yalanın kirini yüreğinden sil,
Doğru söyle, doğru konuş, şunu bil:
“Yalancının evi yanmış”, velakin,
Ona “kimse inanmamış” bunu bil.
Rıfkı Kaymaz

YALANCIDA VEFA OLMAZ

Doğruluk her zaman yalani kovar.
“Yalancıda vefa olmaz, ne de ar.”
Atalar demiş ki: “Yalancının, yalanın,
Ne semtine uğra, ne yanına var.”
Rıfkı Kaymaz

YAŞ/BAS

Akıl insan için ne büyük nimet!
Onu veren Yaratana şükret!
Her zaman her yerde aklını kullan,
“Akıllı yaşıta değil baştadır.” elbet.
Rıfkı Kaymaz

YAŞ KESEN

Ağaç sevgisiyle yüreğin dolsun,
Gözlerin yeşille her an yoğrulsun,
“Yaş kesen baş keser.” demiş atalar,
Ağacı kesene yazıklar olsun.
Rıfkı Kaymaz

YAZIN GÖLGE

Yarını düşünüp çalış, rızka koş!
Tembellikle deme, “Yazın gölge hoş!”
Çalışmadan kazanç nerde görülmüş!
Ne aş, ne içecek, “Kışın çuval boş!”
Rıfkı Kaymaz

YİRTICI KUŞ

Ne ifrat, ne tefrit, yoksa söz olur,
Hırçın olma, hayat sonra köz olur,
Kendinle barışıp, insanı hoş gör,
Bil: “Yırtıcı kuşun ömrü az olur.”
Rıfkı Kaymaz

ZALİMİN ETTİĞİ

Mazluma uzanan el iflah olmaz.
Zulüm elbet; unutulmaz, kaybolmaz.
Ecdadın sözünü sakın unutma:
“Zalimin ettiği yanında kalmaz.”
Rıfkı Kaymaz